

בש"פ 905/24 - מדינת ישראל נגד מועתז אלקיעאן, נהאל אלקיעאן, לואי קיעאן

בבית המשפט העליון

בש"פ 905/24

לפני: כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיבים:
1. מועתז אלקיעאן
2. נהאל אלקיעאן
3. לואי קיעאן

בקשה רביעית להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק
סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים),
התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: י' באדר א התשפ"ד (19.2.2024)

בשם המבקשת: עו"ד גל הרניק בלום

בשם המשיבים: עו"ד נאשף דרויש

החלטה

לפניי בקשה רביעית להארכת מעצרו של המשיבים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים).

1. ביום 11.8.2022 הוגש נגד המשיבים, לצד נאשמים נוספים, כתב אישום הנושא שלושה אישומים, אשר שניים מהם רלוונטיים למשיבים בהליך זה. לפי המתואר בכתב האישום, בחודש אפריל 2022 התגלע סכסוך בין שתי משפחות שכנות המתגוררות ביישוב חורה - זאת, בעקבות עימות אלים שהתרחש על רקע רעיית עדרי הכבשים של שתי המשפחות. לפי המתואר באישום הראשון, נאשם 1 בכתב האישום (להלן: נאשם 1) חסם ברכבו את רכבם של וודיע ובאסם אלקיעאן (להלן בהתאמה: וודיע ובאסם או המתלוננים), ולאחר מכן, ירד מן הרכב כשהוא חמוש באקדח, כיוון אקדחו לוודיע, ובהמשך רדף אחריו וירה לעברו מספר יריות. בשלב זה, כך לפי הנתען, חברו המשיבים אל נאשם 1. המשיבים הגיעו למקום ברכבם כשהם נושאים בו נשק מסוג שאינו ידוע; המשיב 1 יצא מהרכב, רץ אחרי וודיע וירה לעברו בנשק. עוד מתואר באישום הראשון כי הנאשם 1 הצמיד את אקדחו לראשו של באסם, אולם המשיב 2 הזיז את ידו ואמר ש"באסם לא קשור". אז הסיט הנאשם 1 את האקדח, ירה לעבר רכבו של באסם, וגרם לו לנזק. לפי המתואר באישום השלישי, הרלוונטי למשיב 1, הנאשם 1, יחד עם קבוצת אנשים (להלן: הקבוצה הראשונה), התקבצו על הכביש והמדרכות בסמוך לבתיהם, כשמולם, התקבצה קבוצת אנשים אחרת, הכוללת את בני משפחתו של עמר אבו אלקיעאן (להלן: הקבוצה השנייה). נתען כי שתי הקבוצות זרקו אבנים זו על זו, ולאחר מכן ירה הנאשם 1 רצף יריות לעבר הקבוצה השנייה, כאשר אחת מהן פגעה באדם וגרמה למותו. בהמשך, ולאחר פינוי המנוח, ירה המשיב 1 באוויר עם שניים אחרים באופן שיש בו כדי לסכן חיי אדם.

לנוכח כל המתואר, יוחסו למשיבים עבירות של חבלה בכוונה מחמירה; הובלה ונשיאה של נשק; אימים; וחבלה במזיד. למשיב 1 מיוחסות עבירות נוספות של הובלה ונשיאת נשק וירי מנשק חם.

2. עם הגשת כתב האישום, הגישה המבקשת בקשה למעצרו של המשיבים עד לתום ההליכים נגדם. בהחלטתו מיום 17.1.2024, קבע בית המשפט המחוזי (השופט נ' אבו טהה) כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית לעבירות המיוחסות למשיבים, תוך שדחה טענותיהם לקיומה של חולשה ראייתית. כן הורה על עריכת תסקירי מעצר בעניינם. תסקירי המעצר שהוגשו לא באו בהמלצה לשחרור המשיבים לחלופה. חרף העדרו של עבר פלילי ושאיפות נורמטיביות של המשיבים, התרשם שירות המבחן כי נשקף מן המשיבים סיכון להישנות התנהגות אלימה על רקע הסכסוך המשפחתי הנפיץ, שלא בא על פתרונו, וכי במצב דברים זה אין בחלופות המוצעות כדי לאיין את מסוכנותם. יוער כי בעניינו של המשיב 2 לא הוצעה כל חלופה.

3. בהחלטתו מיום 15.5.2023 הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של המשיבים עד לתום ההליכים נגדם. בהנמקתו, התייחס בית המשפט המחוזי למדיניות שהותוותה בפסיקת בית המשפט העליון בהתייחס למעצר בעבירות נשק, כנגזרת מרמת מסוכנות, ולפיה "אם יורים - לא משתחררים", ועמד על הסכנה היתרה הגלומה בשימוש בנשק במסגרת סכסוך בין משפחות. נקבע כי אין מדובר במקרה חריג המצדיק סטייה מן המדיניות הנהוגה בעבירות נשק, או סטייה מהמלצת שירות המבחן שלא בא בהמלצה לשחרור המשיבים לחלופת מעצר על רקע התרשמותו כי "כאשר ישנה פגיעה בכבוד המשפחה, עלולים לפעול באופן אימפולסיבי, אלים [...] מתוך תחושת מחויבות משפחתית". בפרט נקבע, כי המעשים המיוחסים למשיבים מלמדים על מסוכנות גבוהה, הן למתלוננים ולבני משפחותיהם, והן לשלום הציבור וביטחונו.

4. מאז ניתנה החלטה זו, הורה בית משפט זה מעת לעת על הארכת מעצרו של המשיבים לפי סעיף 62 לחוק

המעצרים (בש"פ 3398/23, בש"פ 5851/23). בהחלטה האחרונה מיום 2.11.2023 הורה בית משפט זה (השופט ר' רונן) על הארכת מעצרו של המשיבים בפעם השלישית, תוך שצוין כי המשיבים יוכלו לפנות לבית המשפט המחוזי בבקשה לעיון חוזר, וכי ככל שיעשו כן, "מומלץ כי יוצא בעניינם של המשיבים תסקיר מעודכן של שירות המבחן שיוכל לסייע לבית המשפט המחוזי בהחלטתו ביחס לכל אחד מהמשיבים" (בש"פ 7832/23).

5. ביום 8.11.2023 הגישו המשיבים בקשה לעיון חוזר לבית המשפט המחוזי, בה ביקשו לשקול שחרורם לחלופת מעצר או העברתם למעצר בפיקוח אלקטרוני. בדיון שהתקיים בבקשתם ביום 3.12.2023 הורה בית המשפט המחוזי על עריכת תסקירי מעצר בעניינם.

ביום 1.1.2024 הוגש תסקיר בעניינו של המשיב 3, בו צוין כי לא חל שינוי בעמדותיו מאז עריכת התסקיר הקודם וכי עדיין קיים בעניינו סיכון להישנות התנהלות עוברת חוק, בפרט על רקע מחויבות משפחתית. באשר לחלופה שהוצעה, לפיה ישהה המשיב 3 בכפר מוסמוס, התרשם שירות המבחן כי המפקחים שהוצעו אינם מתאימים, וכי מיקום החלופה, בסמוך למקום מגורי אביו, אשר ממלא תפקיד מרכזי בסכסוך שעודנו פעיל, עלול להגביר את רמת הסיכון הנשקפת ממנו. על כן, לא בא שירות המבחן בהמלצה לשחררו לחלופה. בתסקיר משלים שהוגש לבחינת מתווה של מעצר בפיקוח אלקטרוני במקום אחר, נמצא כי מדובר באותה חלופה, ובאותם מפקחים, ולפיכך לא בא שירות המבחן בהמלצה לשחררו גם במתווה של מעצר בפיקוח אלקטרוני.

ביום 21.1.2024 הוגשו תסקירים משלימים בעניינם של המשיבים 1-2, אשר גם בהם לא בא שירות המבחן בהמלצה לשחרורם. באשר למשיב 1, צוין שירות המבחן כי הערבים המוצעים לא הגיעו לשתי פגישות שנקבעו עמם, ועל כן לא ניתן היה לבחון את התאמתם; באשר למשיב 2, התרשם שירות המבחן כי הוא מתקשה לבחון באופן ביקורתי את התנהגותו, וצוין כי לא הוצעו ערבים מטעמו.

6. בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי בעקבות הגשת התסקירים, הודיע המשיב 1 כי הוא חוזר בו מן הבקשה לעיון חוזר, משאין ביכולתו להציג חלופת מעצר בשלב זה. באשר למשיב 2, נתבקש להפנותו בשנית לקבלת תסקיר, שכן לא עלה בידו להציע חלופה במועד עריכתו. באשר למשיב 3 נטען, כי המלצת שירות המבחן אינה מחייבת את בית המשפט, וכי בחלוף הזמן נקודת האיזון השתנתה, ומסוכנותו של המשיב 3 פחתה.

7. בהחלטה שניתנה ביום 6.2.2024 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לעיון חוזר. באשר למשיב 1, הורה בית המשפט המחוזי על מחיקת בקשתו לעיון חוזר, לבקשתו. באשר למשיב 2 נקבע, כי כאשר יהיה בידו להציע "חלופה ופרטי ערבים מדויקים" - יהיה רשאי להגיש בקשה מתאימה. באשר למשיב 3 נקבע, כי הטעמים למעצרו עד תום ההליכים נותרו בעינם, וכי לא נמצאו טעמים כבדי משקל לסטייה מהמלצתו השלילית העדכנית של שירות המבחן. זאת, בפרט לאחר שזה התרשם כי עדיין נשקף סיכון להישנות התנהגות אלימה מן המשיב 3 ומאי התאמת המפקחים. אשר להתמשכות ההליך, צוין כי פרשת התביעה עתידה להסתיים ביום 7.2.2024 ולאחריה עתידה להתחיל פרשת ההגנה.

8. כעת, משחלפו 90 ימים מהארכת מעצרו הקודמת, מבקשת המדינה להורות על הארכת מעצרו של המשיבים בפעם הרביעית, לתקופה של 90 ימים נוספים.

9. המבקשת טוענת כי המעשים המיוחסים למשיבים, המקימים חזקת מסוכנות סטטוטורית לפי סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק המעצרים; וכן תסקירי שירות המבחן בעניינם, לרבות התסקירים המשלימים שנערכו אך לאחרונה, אשר לא באו בהמלצה לשחררם לחלופה - מעידים על מסוכנותם הגבוהה, המחייבת את הארכת מעצמם גם בעת הזו. אשר לקצב התקדמות ההליך, נטען כי מספר דיונים בהליך העיקרי בוטלו לבקשת ההגנה ולנוכח מצב החירום, וכי פרשת התביעה צפויה להסתיים במועד ההוכחות הקרוב.

10. בא-כוח המשיבים הודיע כי בכל הנוגע למשיב 1, הוא מסכים להארכת מעצרו, בכפוף לכך שעניינו יוחזר לבית המשפט המחוזי, אשר יבחן את היתכנות שחרורו לחלופה - מבלי שזו תיבחן על ידי שירות המבחן. באשר למשיבים 2-3, נטען כי חלקם המצומצם יחסית באירועי האישום הראשון מעיד על מסוכנות נמוכה, ועל כן יש להחזיר גם את עניינם לבית המשפט המחוזי, על מנת שיבחן באופן ישיר ובלתי אמצעי את החלופות המוצעות על-ידם, ולא באמצעות שירות המבחן. נטען כי בנקודת הזמן הנוכחית, יש לבחון את עניינם בראי חלוף הזמן, כאשר לשירות המבחן אין כל יתרון על בית המשפט המחוזי בבחינת חלופת המעצר.

דיון והכרעה

11. לאחר שעיינתי בבקשה על נספחיה, ושמעתי את טענות באי-כוח הצדדים בדיון שנערך לפניי, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להתקבל.

12. לעת הכרעה בבקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, יש לערוך איזון בין הפגיעה בזכות החוקתית של הנאשם לחירות, לאור חזקת החפות העומדת לו, לבין אינטרס ההגנה על שלום הציבור ותקינות ההליך המשפטי. בגדרי האיזון האמור, יש לשקול את מידת המסוכנות הנשקפת מצד הנאשם; את עברו הפלילי; את חומרת העבירות המיוחסות לנאשם, אופיין ונסיבותיהן; ואת מידת החשש לשיבוש הליכי המשפט מצד הנאשם, או להימלטותו מן הדין. מנגד, יש לתת את הדעת להתמשכות ההליכים ולקצב התקדמותו של ההליך המשפטי. ככל שההליכים המשפטיים בעניינו של נאשם המצוי במעצר מתארכים, כך, ככלל, תגבר הנטייה לשחררו לחלופת מעצר (בש"פ 7882/16 מדינת ישראל נ' ג'זין, פסקה 12 (8.11.2016); בש"פ 1853/18 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 12 (8.3.2018); בש"פ 7350/23 מדינת ישראל נ' מחאמיד, פסקה 7 (5.10.2023)). עם זאת, נקבע כי התמשכות ההליכים כשלעצמה אינה סיבה מספקת לשחרור ממעצר, וכי יש לשקול כל מקרה לגופו, ולבחון את הנסיבות והגורמים שהובילו להתמשכותו של ההליך המשפטי, תוך התייחסות למועד בו צפוי ההליך להסתיים (בש"פ 2105/14 מדינת ישראל נ' אגדה, פסקה 8 (1.4.2014); בש"פ 4043/18 מדינת ישראל נ' גברו, פסקה 12 (3.6.2018)).

13. העבירות המיוחסות למשיבים חמורות, ומעידות כשלעצמן על מסוכנות גבוהה. בעניינם של המשיבים קיים מימד נוסף של חומרה, הנובע מביצוע העבירות על רקע סכסוך משפחתי יצרי ונפיץ, שככל הנראה עודנו פעיל. כפי שתואר, אך לאחרונה בחן בית המשפט המחוזי פעם נוספת את עניינם של המשיבים, במסגרת בקשה לעיון חוזר - את רמת מסוכנותם, היתכנות החלופה והימשכות ההליך - ודחה את בקשתם. בהחלטה זו, הותיר בית המשפט המחוזי דרך פתוחה למשיבים 1-2 להציג חלופת מעצר מתאימה, אשר תיבחן על ידי בית המשפט המחוזי, ולעניין זה אין מקום להגביל את שיקול דעתו בשאלה האם להסתייע בשירות המבחן. באשר למשיב 3, ככל שהוא סבור כי שגה בית המשפט

המחוזי במסקנתו, פתוחה לפניו הדרך להגיש ערר על החלטתו, מבלי שאני נוקטת עמדה בעניין זה. אין מקום שבית משפט זה, בדונו בבקשה להארכת מעצר, יבחן את החלטת בית המשפט המחוזי כערכאת ערר.

14. אכן, המשיבים עצורים תקופת זמן לא מבוטלת וקצב התקדמות ההליך אינו מספק. ואולם מעיון בתיק בית המשפט עולה כי מספר מועדי הוכחות בוטלו לאחרונה בשל אי התייצבותו של עד התביעה האחרון למתן עדות, ואי ביצוע צו הבאה שהוצא בעניינו. בשלב זה הדיון קבוע ליום 28.2.2024 לסיום פרשת התביעה, ונקבעו שני דיונים נוספים לשמיעת פרשת ההגנה בתוך תקופת ההארכה, תוך שצוין כי ייקבעו מועדים נוספים. לנוכח התמשכות ההליכים בעניינם של המשיבים, חזקה על בית המשפט המחוזי שיעשה מאמץ לקביעת מועדים נוספים בתקופה הקרובה, ככל שנדרש להשלמת שמיעת כלל הראיות בתיק.

15. סוף דבר, הבקשה מתקבלת, ואני מורה על הארכת מעצרם של המשיבים ב-90 ימים, החל מיום 5.2.2024 או עד למתן פסק דין בתפ"ח 26201-08-22 בבית המשפט המחוזי בבאר שבע, לפי המוקדם.

ניתנה היום, י"א באדר א' התשפ"ד (20.2.2024).

שׁוֹפֵט